

Reparera mera

Finns det en rätt att reparera? Aktuella
EU-rättsliga initiativ

Ulrika Wennersten, Juridiska fakulteten, Lunds universitet

Vad är en rätt att reparera?*

- **Rätt att reparera under garantitiden**

30 och 34 §§ Köplagen (1990:931) och 4 kap. 21-23 §§ och 5 kap 1 och 4 §§ konsumentköplagen (2022:260)

- **Rätt att reparera efter garantitiden**

- **En rätt för konsumenter att själva reparera**

Utgångspunkter

- **Artikel 3.3 EU-fördraget:**

“Unionen ska upprätta en inre marknad. Unionen ska verka för en **hållbar utveckling** i Europa som bygger på välavvägd ekonomisk tillväxt och på prisstabilitet, på en social marknadsekonomi med hög konkurrenskraft där full sysselsättning och sociala framsteg eftersträvas, samt på en **hög miljöskyddsnivå och en bättre miljö. Den ska främja vetenskapliga och tekniska framsteg.**”

- **Funktionsfördraget:**

”**Miljöskyddskraven ska integreras** i utformningen och genomförandet av unionens politik och verksamhet, särskilt i syfte att **främja en hållbar utveckling**” (artikel 11)

“Konsumentskyddskraven ska beaktas när unionens övriga politik och verksamhet utformas och genomförs” (artikel 12)

Utgångspunkter forts

- **Art 36 funktionsfördraget**

”Bestämmelserna i artiklarna 34 och 35 ska inte hindra sådana förbud mot eller restriktioner för import, export eller transitering som grundas på hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet eller intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv, att bevara växter, att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller att skydda industriell och kommersiell äganderätt. Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna”.

- **Art 118 funktionsfördraget**

”Inom ramen för den inre marknads upprättande eller funktion ska Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet föreskriva åtgärder för att skapa europeiska rättigheter som säkerställer **ett enhetligt skydd för immateriella rättigheter i unionen** och för att upprätta centraliserade system för beviljande av tillstånd, samordning och kontroll på unionsnivå.

Rådet ska i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande med hjälp av förordningar fastställa bestämmelser om språkanvändningen i samband med dessa europeiska rättigheter. Rådet ska besluta med enhällighet efter att ha hört Europaparlamentet”.

”Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer” (1 kap. 2 § 3 st. RF)

Rätten att reparera – EU-rättsliga initiativ

Direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter

- **Ekodesign**= integrering av miljöaspekter i produktdesignen i syfte att förbättra produktens miljöprestanda under hela dess livscykel, art 2.23.
- **Energirelaterade produkt**= en produkt som påverkar energiförbrukningen när den används och som släpps ut på marknaden och/eller tas i bruk, inklusive delar avsedda att ingå i energirelaterade produkter som omfattas av detta direktiv, vilka släpps ut på marknaden och/eller tas i bruk som enskilda delar för slutanvändare och vilkas miljöprestanda kan bedömas separat, art 2.1.
- Endast produkter som överensstämmer med genomförandeåtgärder i art 15 och är försedda med CE-märkning enligt artikel 5 får släppas ut på marknaden och/eller tas i bruk, se art 3.

Direktiv
2008/98/EG
om avfall och
om
upphävande
av vissa
direktiv

- ”Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att främja återanvändning av produkter och förberedelse för återanvändning, framför allt genom att främja inrättande av och stöd till nätverk för återanvändning och reparation samt användning av ekonomiska styrmedel, upphandlingskriterier, kvantitativa mål eller andra åtgärder” (artikel 11)
- Medlemsstaterna ska upprätta ett avfallsförebyggande program senast 12 december 2013 (artikel 29)
- Bilaga IV Exempel på avfallsförebyggande åtgärder artikel 29

p. 16 ” Främjande av återanvändning och/eller reparation av vissa uttjänta produkter eller komponenter till dessa, bland annat genom utnyttjande av undervisning och ekonomiska, logistiska eller andra åtgärder, till exempel stöd till eller inrättande av ackrediterade reparations- och återanvändningscentraler och -nätverk, särskilt i tätbefolkade områden.”

Europaparlamentets resolution 9 juli 2015 om resurseffektivitet: på väg mot ett kretsloppssamhälle (2014/2208(INI))

• **Produktpolitik och ekodesign**

- Uppmanar kommissionen att se över ekodesignlagstiftningen med bland annat fastställande av krav på **reparerbarhet** (p. 24)
- Uppmanar kommissionen att utveckla åtgärder mot inbyggt åldrande och produktstandarder för ett kretsloppssamhälle, inkl. **reparation** (p. 26)
- Uppmanar kommissionen att föreslå lämpliga åtgärder om tillgång till reservdelar för att **säkerställa** **produkters reparerbarhet** under hela livscykeln (p. 30)

Europaparlamentets resolution av den 4 juli 2017 om längre livstid för produkter: fördelar för konsumenter och företag (2016/2272(INI))

Främjande av reparerbarhet och långlivade produkter

- Europaparlamentet uppmanar kommissionen att **främja reparerbara produkter** genom ett 9 punkters förslag på åtgärder (p. 9)
- **Åtgärder för att garantera reservdelar** genom 3 punkters förslag (p. 10)
- Uppmanar medlemsstaterna att främja högkvalitativa produkter som går att **reparera**, stimulera reparation och försäljning av begagnade varor och **inrätta reparationsutbildningar** (p. 11)
- **Säkra möjligheten att vända sig till en oberoende reparatör** (p. 12)
- 3-D utskrifter för yrkesfolk och konsumenter. Värna om skydd av upphovsrätten

Den europeiska gröna given (The
European Green Deal), COM(2019)
640 final

Kommissionen: En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin, COM(2020) 98 final

---

- Konsumentlagstiftningen ska säkerställa att konsumenterna får tillförlitlig och relevant information om produkter på försäljningsstället, bland annat om deras livslängd och om tillgången till reparationstjänster, reservdelar och reparationsmanualer.
- Kommissionen ska arbeta för att införa en ny ”rätt till reparation” och överväga nya övergripande materiella rättigheter för konsumenter, till exempel när det gäller tillgång till reservdelar eller reparationer.
- Elektronik och IKT anger som en prioriterad sektor för genomförandet av ”rätten till reparation”.
- Företag och privata konsumenter ska kunna välja hållbara textilier och ha lätt tillgång till återanvändnings- och reparationstjänster.

Kommissionen: Ny strategi for konsumentpolitiken. En hållbar återhämtning genom stärkt konsumentresiliens, COM(2020) 696 Final

Grön omställning

- Främja produkters reparerbarhet
- Cirkulär elektronik – elektroniska produkter ska vara konstruerade för reparation. Konsumenter ska ha rätt att reparera, inbegripet programvaruuppdateringar
- EU:s kommande textilstrategi – göra det möjligt för konsumenter att ha enkel tillgång till reparationstjänster
- Bättre information om reparation och reparationstjänster
- Överväga:
  - Reparation framför utbyte, längre garantitid, ny garantitid efter reparation
  - Stöd till reparationer genom samhällsorganisationer och organisationer inom social ekonomi (reparationskaféer) och andrahandsmarknader

Europaparlamentets resolution av den 10 februari 2021 om den nya handlingsplanen för den cirkulära ekonomin (2020/2077(INI))

- “Parlamentet välkomnar därför varmt de planerade initiativen för att införa **en ny ”rätt till reparation”**, som bör omfatta åtminstone produkters förlängda livscykel, tillgång till reservdelar och omfattande information samt till överkomliga reparationstjänster för konsumenterna” (p. 31)
- Parlamentet efterlyser ”åtgärder för att ge alla marknadsaktörer kostnadsfri tillgång till nödvändig **reparations- och underhållsinformation**, inklusive information om reservdelar och programvaruuppdateringar”, med beaktande av konsumentssäkerhet och företagshemligheter

Förslag till en förordning om
upprättande av en ram för att
fastställa krav på ekodesign för
hållbara produkter och om
upphävande av direktiv
2009/125/EG.

Europaparlamentets
resolution av den 7
april 2022 om rätten
till reparation

- **Utforma produkter som varar längre och kan repareras**
- **Ge konsumenterna möjlighet att välja reparerbara produkter**
- **Stärkta konsumenträttigheter och garantier för en längre användning av varor**

Utforma produkter som varar längre och kan repareras*

p. 6. “Europaparlamentet betonar att det är nödvändigt att säkerställa bättre tillgång för slutanvändare och oberoende reparatörer till reservdelar och bruksanvisningar inom rimlig tid och till en rimlig kostnad, under en period som motsvarar produktens förväntade livslängd”.

p.9 “Europaparlamentet påminner om att tillgång till reparations- och underhållsinformation för alla aktörer inom reparationssektorn är avgörande för att ge konsumenterna bättre tillgång till reparationstjänster. Parlamentet insisterar därför på att en verklig ”rätt till reparation” bör ge aktörer inom reparationsindustrin, inbegripet oberoende reparatörer, och konsumenter kostnadsfri tillgång till nödvändig reparations- och underhållsinformation, bland annat information om diagnosverktyg, reservdelar, programvara och uppdateringar som behövs för att utföra reparationer och underhåll. Parlamentet påminner om vikten av ett innovativt företagsklimat och respekt för företagshemligheter.”

Europaparlamentets resolution av den 7 april 2022 om rätten till reparation.

Kommissionens
arbetsprogram
2023, COM
(2022) 548
final.

*Huvudmål: Den europeiska gröna
given*

Kommissionen avser att anta
”ambitiösa paket med ytterligare
klimat- och miljöåtgärder [...] och
viktiga initiativ inom den cirkulära
ekonomin”, bland annat **rätten till
reparation.**

Kommande: EU Batteri Förordning

Movement/Campaign

Right to repair, <https://repair.eu/>

Tack

ulrika.wennersten@jur.lu.se